

Sak 32/18

For de mange – ikke for de få

Politisk strategi for kommune- og
fylkestingsvalget 2019.

21.-22. sep
Landsstyremøte

Mandat og medlemmer av komité vedtatt av landsstyret januar 2018.

Plattform kommunevalget:

Komiteen skal sikre følgende:

1. At prosessen med lokale program starter tidlig og at lokallagene tidlig kan komme med forslag til temaer den sentrale valgkampen bør inneholde.
2. Komme med et forslag til LS-møtet i september 2018 om hva LS skal be lokal- og fylkeslag prioritere i sine program.
3. Komme med et forslag til LS-møtet i januar om en begrenset plattform som gjelder den sentrale valgkampen i 2019.

Kommunevalgkomité:

- Kirsti Bergstø (sentralstyret)
- Christina Beck Jørgensen (Hedmark)
- Yvonne Wold (Møre og Romsdal)
- Carl Morten Amundsen (Oslo)
- Eirik Faret Sakariassen (Rogaland)
- Magne Aardal (Sogn og Fjordane)
- SU

Del 1 Sentral valgkampplattform

Dette er et forslag til den sentral valgkampplattformen, og SVs hovedprofil i kommune- og fylkestingsvalget 2019.

For de mange – ikke for de få

Noe av det vakreste med Norge er fjorder og fjell. Enda vakrere er det at vi som folk har skapt små forskjeller og sterke fellesskap. Landet ble bygd med en tanke om frihet og likhet. Arbeidsfolk tok makt over eget liv for å få en større del av verdiene. Velferdsstaten ble kjempet fram for å sikre helse, kunnskap og trygghet for alle. De viktigste ressursene skulle kontrolleres av fellesskapet, slik at fisk, skog, vannkraft og olje kunne bidra til arbeid og velstand i hele landet. En politikk for de mange.

Nå er det beste med Norge truet. Arbeidslivet blir mer utrygt, og skattekutt til de rikeste hindrer satsing på velferd og skole. Private selskap sikrer seg lønnsomme offentlige oppgaver og velferdskroner, på bekostning av fellesskapet. Barnehager kommersialiseres og jernbane og fiskekvoter privatiseres. Inntekter og ressurser samles på færre hender enn før. Ulikhet i makt og rikdom øker. Høyresiden fører en politikk for de få.

SV vil ha en politikk som bygger på små forskjeller og sterke fellesskap. Helse og skole til folk flest må settes foran skattekutt til dem som har mest. Velferd og naturressurser skal tjene oss alle, ikke gi fortjeneste til noen få.

Vi skal sikre rene fjorder og hav. Plast skal ikke ende i naturen og havet. Vi må føre en politikk som kutter utslipp, som bremser de farlige klimaendringene og tar vare på livet i havet. Ren luft, rent vann og grønne arbeidsplasser for de mange, er viktigere enn kortsiktig profitt for de få.

Det er tid for små forskjeller og sterke fellesskap. Tid for ren natur og en grønnere framtid. Det er tid for forandring. Det er tid for en politikk for de mange, ikke for de få.

Mennesker – ikke markeder

Sterke fellesskap gir mennesker muligheter uavhengig av bakgrunn. Små forskjeller gir økt tillit og større forståelse mellom folk. Oppgaver som omsorg, helse og utdanning løses best i fellesskap og skal ikke være varer på et marked. Sammen kan vi stå opp for hverandre på en måte vi ikke kan hver for oss. Fellesskap gir frihet. Fellesskapet tar vare på oss, derfor må vi ta vare på fellesskapet, og på menneskene som hver eneste dag jobber for det. Ungene i barnehagen må ha nok voksne. Elevene på skolen må ha lærere som har tid til hver enkelt. Eldre på sykehjemmet må få god omsorg og pleie. Vi får bedre offentlige tjenester når vi lytter til de ansatte, sikrer høy nok grunnbemanning, kompetanse og sørger for faste og hele stillinger.

Høyresiden lar markedsprinsipper styre velferden. Velferdsprofitører tar store summer fra fellesskapet og tjener penger på dårligere vilkår for ansatte. Hensynet til inntjening og målstyring settes ofte over hensynet til mennesker. Penger går til formuer for noen få, framfor velferd for de mange.

Det finnes et alternativ. SV vil sikre folk større frihet i hverdagen gjennom gode tjenester og sterke fellesskap. Kampen for felles velferd og små forskjeller tas i hvert lokalsamfunn. Da må det handle om mennesker - ikke markeder.

Derfor tar SV kampen for:

Velferd uten profitt. Offentlige oppgaver skal være i offentlig regi. Omsorg skal ikke være butikk. SV sier nei til privatisering og konkurranseutsetting og ja til skikkelige arbeidsforhold. Velferd skal tjene folk, ikke penger. Alle ressursene som bevilges til felleskapet skal gå til felleskapet, ikke til formuer for noen få.

Økt bemanning, hele og faste stillinger. Det skal være nok folk på jobb for å ivareta både barn og pleietrengende. Bemanningsbyråene tjener på midlertidige og usikre jobber. SV vil kaste dem ut av arbeidslivet. Vi vil ha økt bemanning, redusert arbeidstid og kommunalt fast ansatte vikarer i stedet for innleie.

Mer tid og tillit til de som jobber for felleskapet. Ansatte må få tid, tillit og mulighet til å utøve faglig skjønn i arbeidet. De som jobber med mennesker skal ikke overstyres av rapportering og målstyring. Unødig testing- og måling må fjernes. Gjennom samarbeid med fagforeninger om tillitsreform i offentlig sektor vil SV sikre mer makt og faglig frihet til de som jobber for felleskapet.

Framtid - ikke forurensing

Landet vårt er bygget på rikdom fra hav og jord, fjell og fjord. Naturen gir mat, arbeidsplasser og gode opplevelser i uoverskuelig framtid om vi sikrer bærekraftig forvaltning og felles eie. Det vi har i fellesskap må vi ta vare på i fellesskap.

Når matjord bygges ned for å bygge kjøpesentre, gruveindustri får dumpe avfall i fjordene og fiskeriressurser selges ut av kystsamfunn og samles på hendene til noen få redere, føres en politikk for kortsiktig profitt og ikke langsiktig matproduksjon.

Havet har alltid betydd rikdom for Norge og skal være verdens matfat for framtida. I dag ødelegges havområdene våre av plast og forsøpling. Om det ikke tas grep vil det i 2050 være mer plast i havet enn fisk. Naturen skal ikke være en søppelplass.

Vi ser konsekvensene av klimaendringene i våre lokalsamfunn. I Norge fører klimaendringene til mer ekstremvær, mer flom, mer styrtregn, tørke og ras. Dette vil medføre store investeringer på forebyggende tiltak og lokale tilpasninger. Hvis vi ikke snur nå vil konsekvensen bare bli verre. I framtida må vi gjøre oss uavhengige av olje, kull og gass.

Regjeringen kutter ikke i klimagassutslipp og tør ikke å stille tøffe nok krav til de som tjener penger på miljøproblemene. De bygger heller ut motorveier enn å satse på kollektivtrafikk og trygge sykkel- og gangveier.

Miljøproblemene rammer der vi bor. Mange av løsningene finnes også lokalt. SV vil ta kampen mot forurensing, forsøpling og utslipp i våre lokalsamfunn. SV våger å velge langsiktig, sjøl når presset fra sterke pengeinteresser blir stort. Miljøvennlige samfunn er gode samfunn, med frihet til å fiske i friske fjorder, puste i rein luft og høste av naturen uten å få plast i maten.

Klimaproblemet må løses lokalt. SV vil stille strenge miljøkrav ved offentlige innkjøp, bidra til å utvikle grønt næringsliv og omstille lokalsamfunnet. Det må bli lettere for folk å ta miljøvennlige valg, men de store miljøutfordringene kan ikke løses individuelt. De største utfordringene i vår tid må løses i fellesskap. Sammen kan vi skape ei framtid uten forurensning. Fellesskap – ikke forurensning.

Derfor tar SV kampen for:

Å bekjempe forsøpling og forurensning av naturen. Hver kommune må ta ansvar for at plast og forsøpling blir sortert og gjenbrukt, heller enn å havne i naturen. Naturen er ingen søppelplass.

Klimavennlige kommuner og fylkeskommuner. For å få ned utslipp og bedre lufta der vi bor, må lokalsamfunnet planlegges deretter. Kommuner og fylkeskommuner må ha forpliktende og ambisiøse klimaplaner som følges opp med årlige klimaregnskap. For å gjøre offentlig transport miljøvennlig må det etableres ladestasjoner og stilles krav om at busser og ferjer skal være utslippfrie.

Fjord og jord. Fjordfiske framfor risiko med lus, rømming og avfall fra flere oppdrettsanlegg. Reine fjorder framfor dumping av gruveavfall. Vern av matjord og økt matproduksjon på norske ressurser. Langsiktig matproduksjon må gå foran kortsiktig profitt.

Del 2 lokal valgkamp

Det er store variasjoner i landet og det har liten hensikt å lage et ferdig program som skal kunne passe inn i alle lokalsamfunn og svare på utfordringer og den politiske situasjonen som finnes der. De viktigste sakene lokalt må også være viktige valgkampsaker for SV. Her presenteres flere tiltak for sterkere fellesskap og ei mer miljøvennlig framtid. Hensikten er inspirasjon til programprosessen lokalt og å dele forslag til gode tiltak utover de som ligger i det politiske hovedbudskapet.

Kampen tas lokalt.

Det er lokalt velferden skapes. Med høyreregjeringen har det blitt mindre penger til velferd og tjenester. Det er nok penger i samfunnet, spørsmålet er om vi skal bruke dem på det viktigste eller på de som har mer enn nok. Privat rikdom og offentlig fattigdom er et resultat av urettferdig fordeling og den økonomiske politikken som føres. I mange lokalsamfunn er kjøpesenteret det nyeste bygget, mens skolen forfaller.

På Stortinget har SV foreslått betydelig mer til kommunesektoren. Lokaldemokrati bør handle om å utvikle samfunn og møte menneskers behov – og må ikke reduseres til hvor kronene kan kuttes.

Samtidig er det avgjørende hvordan ressursene som faktisk finnes fordeles lokalt. Fellesskap og velferd er under angrep. Det skjer gjennom privatisering, sentralisering og manglende tillit til de som jobber i velferdens yrker. Hvem som har makta i lokalsamfunnet virker direkte inn på folks arbeidsliv, velferd og hverdag. Arbeidsforhold, tillit og kvalitet i tjenestene henger tett sammen. SV fremmer motsvaret til regjeringens politikk. Lokalt kan vi vise en annen vei og skape gode samfunn for de mange – ikke bare for de få.

Privatisering og profitt

Det er i fellesskapets interesse at både helse, omsorg, renhold og renovasjon utføres faglig og forsvarlig. Privatisering gjør at folkevalgte mister kontroll og oversikt, samtidig som avgjørende samfunnsområder overlates i private hender. Det er udemokratisk. Kommersielle barnehager og omsorgstilbud tar penger fra fellesskapet og ut i private formuer eller skatteparadis. Det kan være vanskelig for lokalpolitikere å følge pengestrømmene fordi profitt ofte tas ut gjennom internfakturerings og utspekulerte selskapsmodeller. Da blir det mindre igjen til de velferden er til for. Derfor må tjenester utføres av det offentlige eller ideelle aktører, ikke kommersielle.

Velferden skal tjene mennesker, ikke markeder. Derfor bør kommunale og fylkeskommunale oppgaver gjøres i egen regi. Det bør også gjøres et grundig og systematisk arbeid for å ta tilbake tjenester i offentlig regi.

Tiltak:

- Nei til privatisering og konkurranseutsetting av velferd og tjenester
- Ja til å ta tilbake oppgaver og tjenester i offentlig regi
- Sikre velferd uten profitt gjennom offentlig tilbud og ideelle aktører - ikke kommersielle

Arbeid og velferd

Gode tjenester er avhengig av nødvendig kompetanse og nok folk – som igjen er avhengig av gode lønns- og arbeidsvilkår. Nyskaping og kvalitetsløft innen velferd og tjenester skjer best gjennom satsing på og samarbeid med kommunens viktigste ressurs, de ansatte.

SV jobber for et trygt og godt arbeidsliv, men også en arbeidsdag for en morgendag. I dag avslutter mange arbeidslivet som uføre og ikke som alderspensjonister.

SV arbeider for redusert arbeidstid med mål om 6 timers normalarbeidsdag. Rettferdig fordeling av arbeid og fritid har alltid vært viktig for arbeiderbevegelsen. Høyresida framstiller det som en naturlov at folk må jobbe mer og lenger for å unngå velferdskutt - samtidig som robotisering gjør at mange jobber vil bli borte. SV ser på dette som et spørsmål om fordeling. Arbeidstidsreduksjon er nødvendig både for å dele på arbeidet slik at alle får en jobb, men også for at mer fritid og overskudd skal komme flere til gode. SV ønsker lokale erfaringer med redusert arbeidstid.

Arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, uønsket deltid, midlertidige ansettelser og bruk av bemanningsselskap er noen av de største truslene mot et trygt og organisert arbeidsliv. Hele stillinger er viktig for likestilling og den enkeltes frihet. Deltidsproblematikken må også ses i

sammenheng med fattigdom. Små stillingsbrøker gir ikke grunnlag for boliglån eller økonomisk uavhengighet. SV krever at det lyses ut hele og faste stillinger og vil jobbe for en heltidskultur i kommunen. Arbeidsmiljøloven må brukes aktivt for å sikre økning i eksisterende stillinger. Behovet for hjelp, omsorg og trygghet ivaretas best av ansatte med hele og faste stillinger. Det sikrer kvalitet i tjenestene, forutsigbarhet for brukere og trygghet for ansatte. Mange kommuner har avtaler med bemanningsbyrå for å dekke behov innen pleie og omsorg eller annen kommunal virksomhet. SV vil erstatte bruk av innleie med fast ansatte vikarer i kommunen.

Ansatte opplever i større grad at skjema står i veien for hjelp og omsorg. Stoppeklukkeomsorg, rapporteringstvang og skjemavelde bidrar ikke til bedre møter mennesker i mellom. SV vil erstatte unødig kontroll og rapportering og utstrakt bruk av mål- og resultatstyring med tillitsbasert styring. Ensidig fokus på resultatmål egner seg ikke for arbeid med mennesker. Gode tjenester sikres av trygge ansatte som vises faglig frihet og tillit og som har tid til den enkelte. SV vil jobbe sammen med fagforeninger og tillitsvalgte for å gjennomføre en lokal tillitsreform.

Tjenester skal være tilpassa folk og må være nært folk. Nærhet er SVs motsvar til høyresidens sentraliseringspolitikk. Det er særlig viktig å sikre desentraliserte tilbud og ambulerende tjenester i store kommuner med spredt bosetting. Alle kan ikke bo vegg i vegg med spesialiserte tjenester, derfor må tjenestene ut i distriktene der folk bor. På den måten gis folk en reell mulighet til å bo der man ønsker. Kjennskap til lokalsamfunn og næringsliv er nødvendig for å eksempelvis formidle arbeid effektivt, samtidig som det er viktig å ha et forhold til forvaltninga lokalt. Nærhet til tjenester gir også flere reell tilgang til kommunale tjenester og tilbud.

Kommuner og fylkeskommuner bruker betydelige summer på innkjøp og anskaffelser. Ved å stille tydelige krav ved anbud og offentlige innkjøp kan kommuner og fylker bidra til et tryggere og mer seriøst arbeidsliv. Telemarksmodellen er et godt utgangspunkt for arbeid med konkrete krav lokalt. Et minimum for å delta i konkurranse om å eksempelvis bygge en ny skole, bør være at firmaet har fast ansatte, høy andel fagarbeidere og lærlinger i alle ledd. Slik sikres seriøsitet og faglighet. Det må også stilles tydelige miljøkrav til offentlige innkjøp og anskaffelser.

- Jobbe for en heltidskultur i kommunen.
- Nei til bruk av innleie, ja til kommunalt ansatte vikarer
- Ta initiativ til en bred tillitsreform der innbyggere, ansatte og folkevalgte går sammen for å gjøre kommunal velferd og tjenester bedre.
- Bruke Arbeidsmiljøloven før regjeringas forverring fra 2015
- Stille krav til arbeidsforhold ved offentlige innkjøp og anbud
- Innføre sekstimersdag for ansatte på en barnehage eller sykehjem, etter samråd med Fagforbundet/Sykepleierforbundet/Utdanningsforbundet
- Innføre to barnehageopptak i året
- Flere kommunale lærlingeplasser
- Innføre lokal læreplassgaranti med utgangspunkt i fagmiljø som finnes i lokalsamfunnet
- Sykehjem bør ha eget kjøkken slik at syke og eldre sikre matlyst og næringsrik mat
- Ta i bruk velferdsteknologi for å frigjøre tid til pleie og omsorg

- Sikre muligheter for utdanning på hjemmeplassen gjennom lokale studiesentre
- Bygge ut fiber i hele kommunen

209 **Mennesker og miljø**

210 Klimakrisa er en av de største utfordringene i vår tid. Det stiller store krav til hvordan vi planlegger
211 lokalsamfunnet og hvordan vi kan trygge bolig, matproduksjon, samfunnssikkerhet og beredskap når
212 flom, tørke og ekstremvær blir en større del av hverdagen.

213
214 Alle utslipp er lokale. Kommuner og fylker må lage forpliktende planer for å redusere sine utslipp og
215 legge fram årlige regnskap for utslippsreduksjon. Transport, boligplanlegging og investeringer må ta
216 høyde for at samfunnet må bygges etter prinsippet om at bare nullutslipp er godt nok. Det er også
217 viktig at man lokalt er pådriver for å redusere utslipp som kommunen ikke er direkte ansvarlig for
218 eller kan bestemme over selv.

219
220 For å få ned utslipp der vi bor, må vi planlegge lokalsamfunnet deretter. I tettbygde strøk kan nærhet
221 til arbeid, tjenester, butikk og barnehage sammen med et godt kollektivtilbud begrense bilbruk.
222 Tilgjengelige ladestasjoner gjør det mer aktuelt å velge el-bil. Aktiv bruk av arealplan og god
223 samfunnsplanlegging kan sikre at utbygging ikke går på bekostning av matjord og samtidig sikre gode
224 vilkår for både sosial boligbygging, næringsutvikling og gi flere tilgang til natur.

225
226 Grønne samfunn er gode samfunn. Der lufta er god å puste inn, det er lett å reise kollektivt og
227 naturen er tilgjengelig både for matproduksjon, aktivitet og arbeid. Ved å ta vare på natur og miljø
228 tar vi vare på hverandre. Avfall er ressurser på avveie. God håndtering av avfall sikrer at søppel
229 gjenvinnes og ikke havner i naturen og maten.

230
231 Tiltak:

- Verne om matjord
- Krav om god dyrevelferd, null lus, null rømming og null ressurser på avveie for å kunne få tillatelse til ny eller økt produksjon innenfor oppdrettsnæringen
- Legge til rette for naturbasert reiseliv og økoturisme i samarbeid med primærnæringer
- Ja til markagrenser og nærnatur
- Innføre miljøkrav ved offentlige innkjøp
- Sikre at alle oljefyringsanlegg i kommunen fases ut og at gamle oljetanker graves opp på en trygg måte i tide til oljefyringsforbudet inntreffer i 2020
- Fase ut gamle vedovner for å sikre trygg luft for alle og rådgi folk ved etablering av miljøvennlige oppvarmingsløsninger
- Legge til rette både finansielt og kunnskapsmessig for at flere kan ta i bruk fjernvarme og solenergi
- Skjerpe kravene til luftforurensing slik at man holder nivåene godt under helsemyndighetenes anbefalinger
- Elektrifisering av biler, ferjer, havner og busser
- Nei til motorveitutvidelser
- Jobbe for færre biler og tungtransport i sentrum gjennom eksempelvis omkjøringsveg

- 249 • Ja til mer bilfritt byliv og tryggere trafikk for barn – stenge konkrete gater for gjennomkjøring
- 250 • Ja til knutepunktutvikling og god sentrumsutvikling – plassere offentlige institusjoner og
- 251 handel i sentrum, framfor kjøpesenter- og bilbasert utvikling av tettsteder
- 252 • Legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange som alternativ til bil, i kombinasjon med
- 253 tiltak for å begrense biltrafikken.
- 254 • Prosjekter med gratis kollektivtransport
- 255 • Ja til trygge skoleveier og plass til parker, sykkelfelt og lekeplasser framfor parkeringsplasser
- 256 • Fase ut fossile bensin- og dieselmotorer i kommunens egen kjøretøypark
- 257 • Fase ut fossilt drivstoff i kollektivtrafikken
- 258 • Sikre etablering av ladestasjoner for elbil på offentlige parkeringsplasser
- 259 • Sikre folk muligheten til å lade elbil hjemme. Etablere et samarbeid med lokale kraftselskap
- 260 om utrulling av lading, og tilby rådgiving for hvordan folk kan etablere ladepunkter, med
- 261 særlig rådgiving for å etablere lading i borettslag og sameier
- 262 • Etablere gode gjenbruksstasjoner
- 263 • God innsamling, behandling, gjenbruk, sortering og materialgjenvinning av avfall
- 264 • Gode avfallsplaner i offentlige havner og godkjente vedlikeholdsplasser for båter, der
- 265 avrenning, kjemikalier og plast samles opp og renses
- 266 • Sørge for at kommunen bruker tilstrekkelig med ressurser på avfallshåndtering, også på
- 267 offentlig grunn, slik at en stanser tilsig av plast i naturen
- 268 • Gjennomføre kontroller på byggeplasser og andre steder der risikoen for plastforurensing er
- 269 stor
- 270 • Ta initiativ til å rydde opp gamle villfyllinger og forsøplede områder
- 271 • Øke kildesorterings- og materialgjenvinningsgraden av husholdning- og næringsavfallet i
- 272 kommunen gjennom aktiv opplæring og rådgiving, samt god tilrettelegging
- 273 • Samarbeide med næringsliv om gode rutiner for innsamling av plast
- 274 • Fase ut bruken av gummigranulat som eksempelvis brukes på kunstgressbaner
- 275 • Utfasing av unødvendig bruk av engangsplast i kommunale virksomheter
- 276 • Styrke renholdet av gater for å redusere antall dager med høy lokal forurensing
- 277 • Lage et lokalt klimabudsjett for kommunen med konkrete mål for utslippskutt, samt hvilke
- 278 virkemidler man vil bruke for å kutte.
- 279 • Forhandle med private utbyggere av boliger og næringsbygg om å bygge miljøvennlige bygg
- 280 som forbildeprosjekter etter inspirasjon fra Futurebuilt, <https://www.futurebuilt.no/Om-oss>
- 281 • Stille ambisiøse miljøkrav i utvikling av tomter som kommunen selv eier. Slike prosjekter skal
- 282 være forbildeprosjekter som oppnår Futurebuilt sine krav om 50 prosent reduksjon av
- 283 klimagassutslipp fra byggeprosjektet
- 284 • Lage en plan for kommunens egen eksisterende bygningsmasse, og bestemme hvilke
- 285 prosjekter som vil egne seg som forbildeprosjekter på energieffektivisering av eksisterende
- 286 bygningsmasse. Prosjektene bør da strekke seg mot en ambisjon om passivhus (NS 3700 og
- 287 3701). Innføre/skjerpe inn energileddelse for drifting av kommunens bygg og sette seg egne
- 288 energisparemål for sin bygningsmasse.
- 289 • Satse på klimatilpasning. Sørge for at steder skal kunne takle store nedbørsmengder uten
- 290 omfattende materielle skader eller forurensing. Avløpssystemet må tilpasses og vassdrag og

291 bekker gjenåpnes for å naturlig lede vann og sikre miljøet langs vassdragene, og nye vannspeil
292 etableres. Dette for å forberede Norge på mer styrtregn og flom som klimaendringene vil føre
293 med seg.

294 **Likestilling i lokalsamfunnet**

295 Kampen for full kvinnefrigjøring og likestilling er en kamp for frihet og rettferdighet. SVs mål er et
296 samfunn der kjønn ikke skal begrense folks frihet og muligheter. Kvinner undertrykkes politisk, sosialt
297 og økonomisk – SV et feministisk parti og vil gjøre noe med det.

298
299 Skolen er en arena der grunnlaget for yrkesvalg og framtidig lønns- og pensjonsnivå legges. Norge har
300 et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder, kvinner tjener i snitt 85 prosent av det menn gjør
301 og jobber oftere deltid. Dette er en situasjon som må og kan endres gjennom oppgjør med trange
302 kjønnsroller. Økonomisk selvstendighet er nøkkelen til kvinnefrigjøring, derfor er kampen for likelønn
303 og heltidsarbeid to av bærebjelkene i SVs feministiske arbeid.

304
305 Vold og overgrep er blant de mest ekstreme utslaget av det skeive maktforhold mellom kjønnene.
306 Menns vold mot kvinner utgjør en risiko mot liv, helse og trygghet. Det gir også utslag på
307 sykefraværet til kvinner. Vi må sikre beredskap gjennom døgnapne krisesentre og kommunale
308 handlingsplaner mot vold og overgrep i nære relasjoner for å sikre trygghet for alle innbyggere.

309
310 Jenters sikkerhet og rett til å bestemme over egen kropp er avgjørende for deres frihet til å delta i
311 samfunnet på lik linje med menn. Grensesetting og respekt for andres grenser må inn i
312 seksualundervisningen, og jenter må lære at de er verdt å forsvare, og hvordan, gjennom
313 selvforsvarskurs. Vi må styrke skolehelsetjenesten og seksualundervisningen i skolen og fokusere på
314 grensesetting. Kommuner og regioner må ha tydelige handlingsplaner mot seksuell trakassering i
315 skolen. SV jobber for åpne og inkluderende lokalsamfunn.

316
317 Reklamebransjen kjøper opp lokalsamfunn gjennom å få tilgang til kommunens flater i bysentrum.
318 Bransjen presser på innbyggerne urealistiske skjønnhetsidealer og en forbrukskultur som går på kant
319 med det bærekraftige samfunnet. SV vil ta byrommene tilbake gjennom å nekte reklamebransjen å
320 bruke kommunens flater.

321
322 Tiltak:

- 323 • Sikre et godt krisesentertilbud
- 324 • Handlingsplaner mot vold og overgrep i nære relasjoner
- 325 • Styrket seksualundervisning og grensesettingskurs som feministisk selvforsvar
- 326 • Styrke skolehelsetjenesten
- 327 • Økt kompetanse på kjønnsuttrykk og seksuell orientering blant ansatte i barnehage og skole
- 328 • Jobbe for at det offentlige rom skal være reklamefritt

Fattigdom og forskjeller

I dag vokser over 100.000 unger i Norge opp i fattige familier og antallet er økende. Derfor er det spesielt viktig at kommunen fører en politikk for inkludering og omfordeling. Fast inntekt og stabilt arbeid er viktig for å bekjempe fattigdom, derfor må særlig unge som står utenfor arbeid og aktivitet følges tett opp. De siste årene har flere mennesker sett seg nødt til å søke NAV om stønad til livsopphold, mange av dem er foreldre og mange søker om supplerende stønad fordi annen inntekt ikke strekker til. Dersom kommunen regner barnetrygden som en del av foreldrenes inntekt i beregningen av sosialhjelp, får de som har lite fra før enda mindre. SV vil at barnetrygd holdes utenfor når sosialhjelp skal beregnes.

Mange familier har store utgifter til barnehage og skolefritidsordning. Lokalt kan vi prioritere å holde prisene på foreldrebetaling nede. Om du kommer på skolen uten å ha spist frokost eller uten matpakke er det vanskelig å holde konsentrasjonen ut dagen. Bor du trangt med mange søsken er det vanskelig å få ro til lekser. Lokalt kan vi prioritere gratis skolemåltid og skolelekser framfor hjemmelekser.

Mange unger som har foreldre med dårlig råd deltar ikke på fritidsaktiviteter. Aktivetskort, lån av fritidsutstyr på bibliotek eller frivillighetsentral og samarbeid med idrettslag, frivillighet og foreninger kan sikre at flere får ta del i aktiviteter.

- Innføre skolemat
- Sikre lav egenbetaling på barnehage
- Gratis barnehageplass fram til fylte to år
- Sikre lav egenbetaling på skolefritidsordning
- Sørge for at lekser gjøres på skolen, ikke hjemme
- Styrke skolehelsetjenesten
- Gjøre kulturskolen til en integrert del av skolefritidsordningen
- Innføre aktivetskort for barn og unge som gir gratis aktiviteter
- Sikre ferietilbud for barn mellom 7 og 16 år, i samarbeid med ideelle organisasjoner
- Tilgjengelige og oppdaterte bibliotek
- Gratis utlån av fritidsutstyr
- Sikre sosialfaglig kompetanse på NAV
- Styrke Nav og tjenester og tilbud rettet mot unge for å sikre arbeid og aktivitet
- Samarbeid mellom NAV, kommune og bedrifter om kurs og praksisplasser
- Barnetrygd skal ikke regnes som foreldres inntekt når sosialhjelp beregnes

Bolig

Alle mennesker skal ha et sted å bo. Folk skal ha tak over hodet uten gjeld opp til taket. Husbanken, kommuner og boligbyggelag må bidra til å skape et boligmarked som fungerer for alle. Flere boliger må etableres utenfor dagens kommersielle boligmarked. Sosiale boligprosjekter demper prisene i resten av markedet fordi folk får et alternativ. Om kommunen stiller med rimelige tomter kan boligbyggelag, ideelle stiftelser eller kommunen selv bygge ut.

Flere kommuner i Norge har allerede satt i gang prosjekter med leie-til-eie. En vanlig modell er at boligbyggelaget bygger boliger som leies ut til førstegangskjøpere. En andel av leien som betales inn går til å dekke avdrag, og etter et par år får du tilbud om å kjøpe boligen. En andel av det du allerede har betalt inn ligger inne som egenkapital i boligen. På den måten er det enklere å spare opp tilstrekkelig egenkapital uten å være avhengig av hjelp fra foreldre. Samtidig er det viktig at kommunen sikrer trygge, gode utleiemuligheter for de som ønsker det. Det offentlige kan og bør ta en større del av ansvaret og risikoen ved å bygge ut nye boliger, gjerne gjennom kommunale tomte- og utbyggingsselskap.

Tiltak:

- Sikre boligtomter og kommunal boligbygging
- Etablere kommunale tomteselskap og boligbyggelag
- Legge til rette for rimeligere boliger for førstegangsetablerere
- Utvikle modell for leie – til eie

Deltakende demokrati

For sosialister er det alltid et mål å utvide demokratiet. SV vil ikke bare endre politikken innhold, men også dens form. Rommene for politikk og samfunnsutvikling må åpnes opp. Terskelen for at vanlige folk skal være med å forme lokalsamfunnet må bli lavere. For å endre maktforhold må samfunnet forandres nedenfra. Flere må få mulighet til å påvirke hvordan ressursene lokalt skal fordeles gjennom deltagende budsjettering. SV ønsker et åpent demokrati med folkemøter og rom for innbyggerinitiativ, der råd og organisasjoner høres. Regjeringens kommune- og regionreform er en sentraliseringsreform. SV tar kampen for at makten innad i regioner og kommuner skal være nærmest mulig folk.

Tiltak:

- Innføre deltagende budsjettering
- Mer bruk av folkemøter og folkeavstemning i kommunen
- Legge til rette for etablering av kommunalt ungdomsråd og sikre at barn og unge involveres aktivt med i politiske prosesser
- Åpenhet, tydelig kommunikasjon og tilgjengelige planer og transparente kommunale prosesser slik at innbyggerne kan følge prosessene i kommunen.

Strategi for forandring

SV søker allianser med organisasjoner som vi deler politiske mål med, spesielt fagbevegelsen og miljøbevegelsen. For å bedre kommunale tjenester og føre en god arbeidsgiverpolitikk i kommunen er det avgjørende med et tett og forpliktende faglig samarbeid. Derfor vil SV søke samarbeidsavtaler med fagbevegelsen. Her er Fagforbundet i en særstilling ettersom svært mange i kommunal sektor er organisert i Fagforbundet. For å føre en god miljøpolitikk er det avgjørende med et tett samarbeid med miljøbevegelsen og aksjonsgrupper. SV vil samarbeide med andre parti for å få gjennomslag for vår politikk. Posisjoner er aldri noe mål i seg selv, SV søker makt for å dreie samfunnsutviklinga mot venstre.

411 Det er en klar sammenheng mellom makt, krav og allianser. Derfor er det viktig å gå til valg på et
412 tydelig budskap og å stille politiske krav som har gjenklang i grasrotorganisasjoner og kan mobilisere
413 utover egen partiorganisasjon. Ved stortingsvalget 2017 hadde SV fem politiske maktkrav som måtte
414 innfris før det kunne bli aktuelt med regjeringsforhandlinger. Maktkravene bidro til at valgkampen
415 for SV kunne dreie seg om politikk framfor posisjoner, i tillegg til å vise tydelig retningsendring. Ved
416 lokalvalget kan det også være hensiktsmessig med maktkrav knyttet til arbeidsliv, omfordeling og
417 miljø. Disse må imidlertid formuleres med utgangspunkt i en lokal virkelighet. Maktkrav kan fremmes
418 i form av en kontrakt med velgere. En kontrakt bygger på gjensidighet og viser at SV i løpet av
419 perioden vil jobbe sammen med bevegelser, organisasjoner og engasjerte borgere for å få
420 gjennomslag for våre krav – dersom vi får tillit til å kunne gjøre det.
421
422 Sammen kan vi skape et samfunn for de mange.